

ЄВРОПЕЙСЬКА СТАТИСТИКА МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ: що потрібно зробити Україні

Міграційна політика в Україні потребує кращих даних. Приведення статистики міграції до міжнародних стандартів, зокрема до стандартів Євростату, дозволить зробити перший крок у тому, щоб дані про іммігранток/-ів в Україні відображали реальні міграційні процеси, були корисними для розробки міграційної політики, а також порівнюваними між країнами.

ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖСТАТУ ЧИ ДМС?

Приведення української статистики до стандартів Євростату є однією зі сфер співпраці України та ЄС відповідно до Угоди про асоціацію. Попри зусилля Держстату, спрямовані на гармонізацію державної статистики з європейською, сфера міжнародної міграції залишається осторонь.

Проблема в тому, що більшість показників міжнародної міграції Євростату не є "державною статистикою" за законодавством України. Тому вони не входять у повноваження Держстату.

Більшість із них є адміністративними даними Державної міграційної служби (далі – ДМС), Державної прикордонної служби, Міністерства закордонних справ та Служби безпеки України. З огляду на те, що ДМС є органом влади, відповідальним за формування міграційної політики й аналіз міграційної ситуації загалом, це питання мало б бути в інтересах ДМС. Проте ДМС не має ні зобов'язань, ні методологічної експертизи порушувати питання гармонізації адміністративних даних з Євростатом.

Питання зміни підходів до збору даних у сфері міграції зараз особливо актуальне з огляду на запуск нових підсистем Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами. Перехід процесів документування й обліку іноземок/-ців в електронну площину значно спрощує збір та обробку даних і відкриває нові можливості для їх аналізу.

НАСЛІДКИ НЕВІДПОВІДНОСТІ ДАНИХ МІЖНАРОДНИМ ВИМОГАМ

Невідповідність української статистики міграції міжнародним вимогам створює чимало обмежень для аналізу міграційних процесів і формування політики у цій галузі. Наведемо кілька прикладів, яких даних бракує і до яких наслідків це призводить.

Розмір, структура та інші демографічні характеристики контингенту іммігранток/-ів

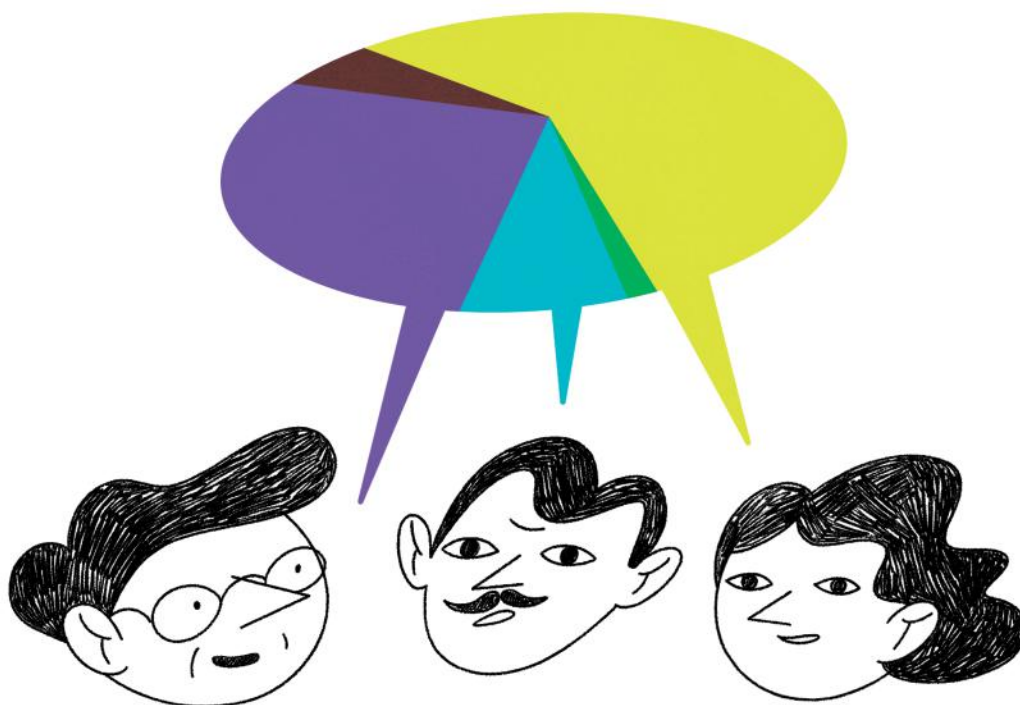
Немає інформації про розмір та соціально-демографічні характеристики контингенту іммігранток/-ів (наприклад, стать і вік). У розрізі за міграційним статусом не збираються основні демографічні показники населення, такі як народжуваність, смертність, тривалість життя, фертильність, кількість шлюбів і розлучень тощо. Єдина актуальна інформація про контингент іммігранток/-ів, яка доступна, – це кількість іноземок/-ців, що перебувають на обліку ДМС, проте ця інформація не збирається за віковими групами та статтю. Одна з проблем, які виникають унаслідок цього, полягає у неможливості врахування ролі іммігранток/-ів у прогностичних оцінках демографічних процесів.

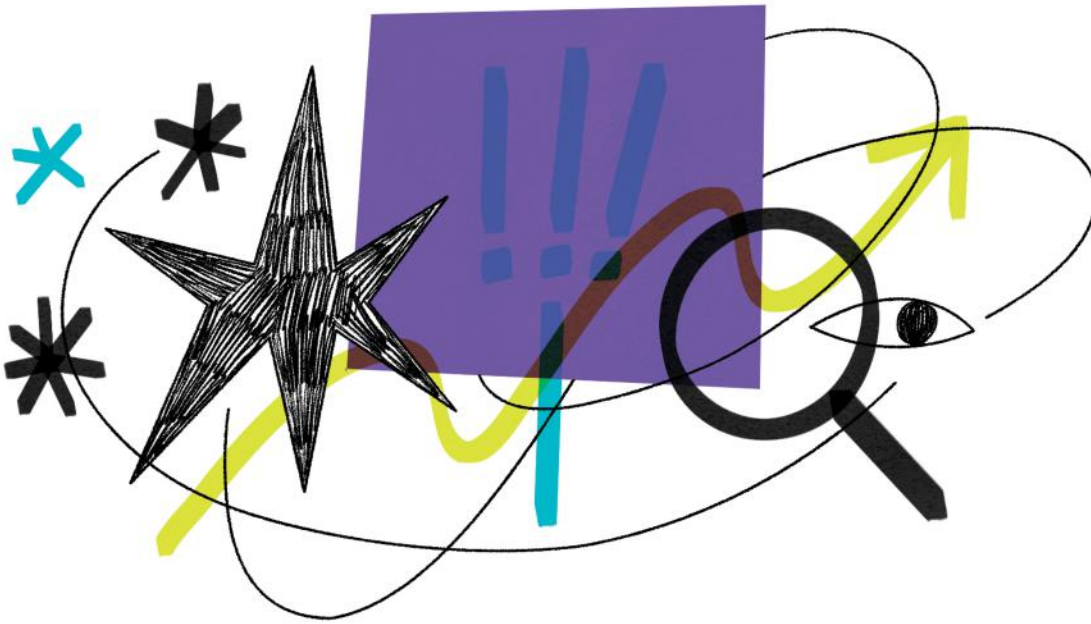
Зміна підстав проживання іноземок/-ців

Мігрантки/-ти, які прибувають в Україну, з часом можуть змінювати підстави для проживання. Однак інформація про міграційні траєкторії різних груп мігранток/-ів, зокрема перехід між групами підстав для проживання, не є доступною в Україні. Як приклад, у результаті цього невідома подальша доля іноземних студенток/-ів, які навчалися в українських університетах, як іноземних мігранток/-ів в Україні.

Перегляд рішень щодо надання міжнародного захисту

Сьогодні невідомо, скільки рішень першої інстанції про надання захисту переглядають і скільки з них переглядають на користь шукачки/-а захисту. Брак цих даних призводить до неможливості оцінити, наскільки ефективною, прозорою та справедливою є процедура надання захисту в Україні.

Деякі показники одного відомства є тільки частиною загального статистичного показника

Наприклад, через спільні повноваження у декількох органів влади на національному рівні немає показників загальної кількості осіб, які набули та припинили громадянство, загальної кількості виявлених мігранток/-ів з нерегульованим статусом.

Принципи зберігання та поширення даних

Окремої уваги заслуговує питання публікації та поширення даних. Євростат публікує всі дані у сфері міграції, які отримує від держав-членів, у вигляді мікроданих; публікує методологію їх збору. Натомість в Україні більшість показників статистики міграції збирають у вигляді двовимірних або тривимірних таблиць, не публікують методологію збору даних, немає роз'яснень змін у методології. Нерідко дані поширюють не у машинозчитному форматі.

Рекомендації:

- Ініціювати співпрацю між ДМС як відповідальним за міграційну політику органом влади та Держстатом, який відповідає за державну статистику. Результатом цього має стати приведення української статистики міграції до міжнародних стандартів.
- Переглянути принципи зберігання та поширення даних. Забезпечити публікацію даних на періодичній основі у форматах, зручних для аналізу даних. Публікувати методологію збору даних.
- Стимулювати зміни у підходах до збору статистики має не лише Угода про асоціацію. Слід створити умови для швидкого реагування на потреби в статистиці у сфері міжнародної міграції, які виникають під час аналізу міграційної ситуації та формування політики у сфері міграції. Регулярно відстежувати зміни в методології збору даних про міжнародну міграцію, дискусії, що точаться на міжнародному рівні, та включати нові методики у національну методологію збору даних.

Рекомендована література

1. Методологічні рекомендації щодо приведення статистики міжнародної міграції України до вимог Євростату / Фітісова А., Слободян О. / Аналітичний центр CEDOS. Київ: 2019 (очікує на публікацію).
2. On Community statistics on migration and international protection and repealing Council Regulation (EEC) No 311/76 on the compilation of statistics on foreign workers: Regulation (EC) No 862/2007 of the European Parliament and of the Council.
3. Statistical requirements compendium: 2018 Edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. 221 р.

Наші методологічні рекомендації завантажуйте в кінці грудня тут:

Аналізував аналітичний центр CEDOS у рамках “Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні”, яку виконує Міжнародний фонд “Відродження” в партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи за фінансової підтримки Посольства Швеції в Україні.

